УДК 7.01+008+159.9:130.2:82
DOI https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.2.12

Василенко Марина Петрівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри слов'янської філології, зарубіжної літератури та методики навчання
Навчально-наукового інституту іноземних мов
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
orcid.org/0000-0002-1485-9102
mvasilenko1967@gmail.com

П'янзін Сергій Дмитрович,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії, соціальних та політичних наук
Навчально-наукового інституту міжнародних відносин, історії та філософії
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
orcid.org/0000-0003-3746-1743
pian@ukr.net

Поліщук Наталія Володимирівна,
доктор філософських наук, доцент,
професор кафедри філософії факультету історії, політології та міжнародних відносин
Рівненського державного гуманітарного університету
orcid.org/0000-0001-9498-4837
pnv202@ukr.net

ФЕНОМЕН ВІДМЕЖУВАННЯ ЛЮДИНИ ВІД СВІТУ У СВІДОМОСТІ БАЧЕННЯ СЕБЕ РЕАЛЬНОГО ТА УЯВНОГО

У статті глибоко проаналізовано складне явище відділення людини від світу у свідомості зі сприйняттям себе як реальної й уявної істоти. Основною метою є розуміння зв'язку між внутрішнім світом людини та зовнішнім середовищем, а також вплив цього взаємозв'язку на формування та розвиток особистості. У дослідженні розглянуто різні психологічні аспекти, зокрема й механізми відчуження від реальності та механізми уяви, які впливають на сприйняття самого себе та навколишнього світу, досліджено літературні, культурні та мистецькі аспекти цього явища. Проаналізовано твори відомих письменників і поетів, які відтворюють внутрішній світ персонажів та їхні спроби наблизитися або віддалитися від реальності через уяву. Особлива увага приділяється ролі мови, поезії та драматургії в цьому процесі, а також аналізу впливу культурного контексту на формування свідомості. Додатково у статті висвітлюються літературні та культурні аспекти вивчення відділення людини від світу у свідомості.

Наголошено, що українська література багата на твори, що досліджують тему внутрішнього світу героїв і їхньої реальності. Ці твори відображають широкий спектр емоцій – від радості та щастя до туги та відчуженості, створюючи глибокі аналогії між внутрішнім і зовнішнім світом людини. Мова в цьому контексті виступає важливим інструментом у формуванні та вираженні внутрішнього світу. Поезія та драматургія дозволяють авторам і героям відтворити свої переживання та конфлікти, що допомагає читачам і глядачам краще зрозуміти внутрішній світ героїв.

Отже, літературні та мистецькі твори не лише відображають індивідуальність героїв, але й виявляють ширші культурні та соціальні контексти, що впливають на їхнє сприйняття світу. Розуміння цих аспектів допомагає глибше зрозуміти феномен відділення людини від світу у свідомості.

Ключові слова: відмежування, свідомість, реальність, уява, психологія, література, культура, мова, поезія, драматургія.

Vasylenko Maryna,
Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of Slavic Philology,
Foreign Literature, and Teaching Methods
Educational Scientific Institute of Foreign Languages
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy
orcid.org/0000-0002-1485-9102
mvasilenko1967@gmail.com

Pianzin Serhii,
Candidate of Philosophical Sciences,
Associate Professor of the Department of Philosophy, Social and Political Sciences
Educational-Scientific Institute of International Relations, History and Philosophy
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy
orcid.org/0000-0003-3746-1743
pian@ukr.net

Polishchuk Nataliia,
Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Philosophy, Faculty of History,
Political Science and International Relations
Rivne State Humanitarian University
orcid.org/0000-0001-9498-4837
pnv202@ukr.net

THE PHENOMENON OF SEPARATION OF A PERSON FROM THE WORLD IN THE CONSCIOUSNESS OF SEEING ONESELF AS REAL AND IMAGINARY

The article analyzes in depth the complex phenomenon of separation of a person from the world in the mind with the perception of oneself as a real and imaginary being. The main goal is to understand the relationship between the inner world of a person and the external environment, as well as the impact of this relationship on the formation and development of personality. The study examines various psychological aspects, including mechanisms of alienation from reality and mechanisms of imagination that affect the perception of oneself and the world around us, and explores the literary, cultural, and artistic aspects of this phenomenon. The author analyzes the works of famous writers and poets that reproduce the inner world of characters and their attempts to approach or move away from reality through imagination. Particular attention is paid to the role of language, poetry and drama in this process, as well as to the analysis of the influence of the cultural context on the formation of consciousness. Additionally, the article highlights the literary and cultural aspects of studying the separation of man from the world in consciousness.

It is emphasized that Ukrainian literature is rich in works that explore the theme of the inner world of the characters and their reality. These works reflect a wide range of emotions, from joy and happiness to sadness and alienation, creating deep analogies between the inner and outer worlds of a person. Language in this context is an important tool in the formation and expression of the inner world. Poetry and drama allow authors and characters to recreate their experiences and conflicts, which helps readers and viewers better understand the inner world of the characters.

Thus, literary and artistic works not only reflect the individuality of the characters, but also reveal the broader cultural and social contexts that influence their perception of the world. Understanding these aspects helps us to better understand the phenomenon of separation of man from the world in consciousness.

Key words: dissociation, consciousness, reality, imagination, psychology, literature, culture, language, poetry, drama.

Постановка проблеми та її актуальність. У сучасному світі, де культурні, технологічні та соціальні зміни відбуваються зі швидкістю блискавки, постає загострене питання про сприйняття світу та власної ролі людини в ньому (Luhmann, 1995). Феномен відмежування людини від світу у свідомості стає ключовим аспектом цього дискурсу, оскільки він

відображає складні взаємини між індивідом і зовнішнім середовищем. Тому вивчення процесів розмежування між реальністю й уявою має велике значення як для науки, так і для розуміння сутності людської свідомості.

У статті детально розглянуто значення та вплив феномену відмежування на індивідуальний і культурний розвиток, проаналізовано відносини людини зі світом навколо неї, зокрема в контексті модифікацій, які відбуваються через сприйняття реальності й уяви. Спираючись на дослідження Стюарта Холла (Hall, 2017, p. 23), автори довели актуальність і значущість вивчення цього явища для сучасного суспільства.

Феномен відмежування людини від світу у свідомості є ключовим аспектом для розуміння складної природи людського існування та взаємодії з навколишнім середовищем. Це явище відображає внутрішню дихотомію між реальністю й уявою, яка впливає на сприйняття світу та формування індивідуальної ідентичності. Відмежування може відбуватися на різних рівнях свідомості, від повсякденних переживань до глибоких філософських роздумів. Розуміння цього феномену дозволяє краще осягнути особистісний розвиток, взаємини зі світом і вплив культурних і соціальних чинників на формування індивідуальної свідомості, тому вивчення цього явища не лише є академічно важливим, але й має практичне значення для розвитку людського суспільства (Sterling et al., 2020; Tyumen, 2020; Sacks, 2022).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових досліджень у цій сфері вказує на постійний інтерес учених до феномену відмежування людини від світу у свідомості. Дослідники розглядають цю тему в різних аспектах, як-от психологічні, філософські, літературні, культурні та сучасні (Lakoff & Johnson, 2014, p. 78). Серед сучасних дослідників варто відзначити таких авторитетних учених, як А. Річардсон (2018 р.), О. Сакс (1995 р.), Д. Парфіт (2012 р.), Н. Луманн (1986 р.) та інші. Вони активно вивчають і аналізують феномен відмежування людини від світу у свідомості з різних наукових дисциплін, що сприяє глибшому розумінню цього складного явища в контексті сучасного світу.

Дослідження J. Sartre (Sartre, 2018) виявляє глибоке розуміння процесів, які відбуваються у свідомості людини під час взаємодії з реальністю й уявою.

C. Taylor наголошує на важливості вивчення феномену відмежування з метою ідентифікації його ключових механізмів, впливу на особистості та суспільство загалом, а також з'ясовує зв'язки між культурним контекстом і формуванням свідомості (Taylor, 2016, p. 78). Автор підкреслює, що розуміння цих аспектів є критично важливим для глибокого аналізу явища.

D. Winnicott акцентує на значущості феномену відмежування для розуміння сучасного суспільства та його взаємодії з культурним середовищем, що сприяє глибшому осмисленню цього явища та його ролі у формуванні світосприйняття (Winnicott, 2018, p. 48). Цей підхід дозволяє отримати всебічне уявлення про феномен відмежування та визначити його місце в культурному та соціальному контекстах.

Дослідження Л. Коткової (2023 р.) допомагає краще зрозуміти роль мови у формуванні свідомості, виявити механізми її впливу на сприйняття світу та самовизначення особистості й підкреслює важливість цього аспекту для розвитку сучасного суспільства (Коткова, 2023).

Акценти, розставлені в науковій літературі, демонструють зосередженість на комплексному підході до аналізу феномену відмежування, включаючи його многогранність та багатовимірність у різних сферах людського життя.

У контексті огляду вищенаведених досліджень **мета статті** охоплює не лише виявлення сутності феномену відмежування у свідомості людини, але й уточнення ключових аспектів цього явища з різних поглядів, зокрема психологічного, філософського, літературного та культурологічного.

Також завданнями наукової розвідки було вивчення останніх теоретичних праць і емпіричних досліджень у даній сфері, ідентифікування основних тенденцій і напрямів для майбутніх наукових робіт.

Виклад основного матеріалу. Теоретичний огляд феномену відмежування людини від світу у свідомості включає аналіз аспектів цього явища за допомогою різних наукових дисциплін. Початкові дослідження в цій сфері були проведені у психології, філософії та літературі, але із часом вони охопили й інші сфери, як-от соціологія, антропологія та культурологія.

У психології феномен відмежування розглядається як процес, що відбувається у свідомості людини і включає розділення реальності й уяви, особистості та навколишнього середовища (Hall, 2017). За допомогою психологічних теорій і методів дослідження вивчаються механізми, що лежать в основі цього процесу, як-от відчуження, самоідентифікація та механізми уяви.

Філософія також робить свій внесок у розуміння цього явища, розглядає його з погляду метафізичних і онтологічних аспектів. Філософи досліджують природу реальності, пізнавальні можливості людини та її сприйняття світу, що веде до глибшого розуміння того, як відбувається це відмежування.

У літературі феномен відмежування відображається через творчість і образність. Письменники та поети відтворюють внутрішній світ своїх героїв, демонструють їхні спроби зблизитися або віддалитися від реальності через уяву. Це дозволяє нам краще зрозуміти психологічні аспекти відмежування та його вплив на індивіда.

Окрім того, важливим аспектом є культурний підхід до вивчення цього феномену. Культурні норми, цінності та традиції глибоко впливають на сприйняття світу та формування свідомості людини, що робить їх важливими чинниками в розумінні відмежування.

Усі ці аспекти теоретичного огляду допомагають нам отримати комплексне розуміння феномену відмежування людини від світу у свідомості та його значення для розвитку індивіда та суспільства загалом.

Свідомість – це вищий рівень психічної діяльності, який включає усвідомлення себе та навколишнього світу, власних думок, почуттів, сприйняття та реакцій на події. Це надзвичайно складний процес, що складається з великої кількості психологічних, когнітивних і нейрофізіологічних аспектів. Свідомість дозволяє людині не лише сприймати та розуміти навколишній світ, але й активно впливати на нього, здійснювати рефлексію та самоспостереження.

Відмежування людини від світу у свідомості відображається через різні психологічні механізми, що регулюють сприйняття й інтерпретацію навколишньої дійсності. На цей процес можуть впливати різні чинники, як-от соціокультурні стереотипи, особистісні характеристики, внутрішні конфлікти тощо.

Уява, зі свого боку, відіграє ключову роль у формуванні свідомості людини, надаючи можливість створювати образи, сценарії та концепції, які відображають її уявлення про світ і себе. Вона є могутнім інструментом для розвитку творчих здібностей, розв'язання проблем і розширення меж сприйняття. Уява впливає на формування цінностей, переконань і мотивацій, на поведінку та взаємодію людини зі світом.

Отже, свідомість, відмежування від світу й уява є невід'ємними складниками людської психіки, що взаємодіють і впливають одне на одного, формують наше розуміння світу та самого себе.

У літературі та культурі відмежування людини від світу відображається через широкий спектр творчих виявів, які включають поезію, прозу, драму, кіно, музику, живопис, скульптуру й інші форми мистецтва. Цей процес може бути відображений як у персонажах і сюжетних лініях, так і в загальних концепціях і філософських ідеях, що пронизують твори.

У літературі, наприклад, автори можуть створювати персонажів, які відчувають відчуження від світу через внутрішні конфлікти, пошук істини або відчуття неприналежності. Такі персонажі можуть використовувати уяву, щоб втекти від реальності або створити альтернативні світи, що відображають їхні власні фантазії та бажання.

У сучасному кіно та телебаченні також можна побачити відображення відмежування людини від світу через використання фантастичних або альтернативних світів, а також через зображення психологічних аспектів, які впливають на сприйняття реальності.

У музиці й інших формах мистецтва можна також знайти відображення відмежування через використання різних мотивів, символів і образів, які передають почуття втрати, суму, нерозуміння або бажання втекти від реальності.

Таким чином, відмежування людини від світу може бути відображено через різноманітні твори та виражено в різних формах мистецтва, що віддзеркалюють аспекти людського досвіду та сприйняття світу.

Культурні контексти, що охоплюють релігійні, етнічні, мовні й історичні аспекти, є ключовими визначниками способів, через які люди

сприймають світ і взаємодіють із ним. У культурі, де високо цінуються релігійні традиції, відмежування людини від світу може бути спрямоване на пошук духовних цінностей і розуміння божественного плану. Це може виявлятися у відданості релігійним обрядам, у пошуках глибинного духовного зв'язку та розвитку внутрішнього самопізнання.

Водночас у контексті секулярної культури особлива увага приділяється особистісному самовдосконаленню та досягненням у домені професійної кар'єри чи матеріального добробуту. Індивіди можуть визначати для себе цілі у сферах набуття знань, професійного просування або забезпечення матеріальної заможності як ключові аспекти власного успіху та спосіб дистанціювання від зовнішнього середовища.

У кожній культурі існують свої унікальні цінності, традиції, ідеали та норми, які визначають, як люди сприймають світ навколо себе та своє місце в ньому. Розуміння впливу цих культурних контекстів допомагає нам усвідомити різноманітність сприйняття світу та відмежування людини від нього, краще зрозуміти мотивації, цінності та цілі індивідів у різних культурних середовищах. Такий аналіз стає ключовим для розуміння різниць у сприйнятті світу та способів взаємодії з ним у різних культурних групах, що відкриває шлях для подальших досліджень і розвитку міжкультурного розуміння.

Літературні контексти впливають на способи відображення відмежування у творах мистецтва. Різні жанри та стилі літератури можуть пропонувати різноманітні погляди на цей процес: від реалістичного зображення повсякденних життєвих ситуацій до фантастичних чи алегоричних подань, які створюють альтернативні реалітети. Культурні та літературні контексти не лише формують індивідуальне сприйняття світу кожною окремою людиною, але й визначають колективні норми та цінності, які впливають на загальну культурну та соціальну динаміку в суспільстві.

У літературі та культурі аспекти відмежування людини від світу можуть бути виявлені через аналіз конкретних творів і авторських підходів. Наприклад, аналіз поезій Сергія Жадана з урахуванням дослідження Л. Коткової (2023 р.) може виявити, як поетична мова й образи відображають внутрішній світ героїв і їхні спроби зблизитися або віддалитися від реальності через уяву. Л. Коткова глибоко аналізує вплив мови на формування свідомості, відкриваючи перед нами багатогранний світ лінгвістичних явищ і їх взаємозв'язків зі сприйняттям світу. Мова як ключовий елемент культурної спадщини не лише відтворює ідеї та цінності суспільства, а й активно впливає на формування індивідуальної свідомості кожної людини (Коткова, 2023, с. 56). Учена підкреслює, що мова виконує більші функції, ніж просто передає інформацію. Вона фактично функціонує як основний механізм, через який людина сприймає та конструює світ навколо себе. Засоби виразності мови, як-от метафори, алегорії, образи тощо, мають великий вплив на способи, якими люди сприймають та розуміють ідеї, думки та почуття один одного. Це робить мову не лише засобом передачі інформації, але й потужним інструментом формування та сприйняття реальності.

Інші дослідники теж підкреслюють важливість мови в самоідентифікації та формуванні особистості (Richardson, 2018). Мовлення не тільки дає змогу людині взаємодіяти з іншими, але також визначає її культурний контекст, статус у суспільстві й ідентифікаційні знаки. Взаємодія з мовним середовищем впливає на формування світогляду, цінностей і переконань, що формують особистість (Parfit, 2012). Отже, дослідники теж підкреслюють, що мова є ключовим чинником не лише в комунікації, але й у розвитку і формуванні самосвідомості й ідентичності особистості.

Загалом, дослідження ролі мови у формуванні свідомості та самоусвідомлення людини відкриває шлях для подальших досліджень у цій сфері з метою кращого розуміння взаємозв'язку між мовою, культурою й ідентичністю.

Нові можливості для відображення відмежування людини від світу відкриває використання фантастики та фантасмагорії в сучасній українській драматургії. Через використання фантастичних елементів, міфічних образів і алегорій сучасні драматурги можуть звертатися до теми існування, самоідентифікації та пошуку сенсу життя, що дозволяє глибше розкрити психологічні аспекти відмежування та взаємозв'язку людини зі світом (Юган, 2019, с. 102).

Дослідження Н. Юган (2019 р.) також підкреслює значення конфлікту, який є одним із ключових елементів драматичного твору, що

формує та розвиває персонажів, а персонажі, зі свого боку, активно впливають на розвиток конфлікту (Юган, 2019, с. 17). Конфлікт допомагає побачити не тільки зовнішні події, але і внутрішній світ людини.

Українська драматургія часто використовує конфлікт як основний механізм для створення драматичної напруги та розвитку сюжету. Конфлікт може бути внутрішнім (психологічним), коли персонажі борються зі своїми власними суперечностями, або зовнішнім, коли вони стикаються із зовнішніми обставинами або іншими персонажами.

Конфлікт є одним із ключових елементів, який формує персонажів у літературних або драматичних творах, впливаючи на їхній внутрішній світ та змінюючи їхні цінності та переконання. Під впливом конфлікту персонажі проходять еволюцію, виявляючи свої сильні та слабкі сторони, а також розкриваючи свої справжні мотивації та прагнення. Виявлення внутрішнього світу персонажів у процесі конфлікту дозволяє читачам або глядачам глибше розуміти дії та вчинки героїв, сприяє більш повному відтворенню образу персонажа.

З іншого боку, характери персонажів також впливають на розвиток конфлікту. Їхні реакції, учинки та взаємодія з іншими героями твору можуть суттєво впливати на подальший перебіг подій. Взаємодія персонажів може сприяти як розв'язанню, так і загостренню конфлікту, залежно від їхніх внутрішніх переконань, мотивацій і цілей. Таким чином, через драматургію всебічно передається сприйняття людиною світу та її самосвідомість.

Взаємозв'язок між конфліктом і персонажами в сучасній українській драматургії, висвітлений у дослідженні Н. Юган (2019 р.), демонструє, що вони взаємодоповнюють один одного та спільно формують динаміку та глибину сюжету, а також глибше розкривають психологію персонажів та їхній внутрішній світ (Юган, 2019).

Отже, аналіз аспектів літературних і культурних явищ відкриває перед нами глибше розуміння того, як вони формують наше сприйняття світу та впливають на способи самовизначення в ньому. Вони визначають ідеали, цінності, стереотипи та норми поведінки, які вважаються прийнятними в конкретному суспільстві, і це може суттєво впливати на формування світогляду та самоідентифікації людини (Шевченко, 2017, с. 54).

Аналіз культурних і літературних явищ дозволяє нам краще зрозуміти, як саме різноманітні аспекти культури та літератури впливають на наші уявлення про світ і наші внутрішні переконання, як вони формують наше світовідчуття та визначають наші життєві орієнтації в сучасному світі. Такий аналіз відкриває для нас глибокий взаємозв'язок між культурою та свідомістю, розкриває вплив культурних чинників на сприйняття та реакцію людини на світові події.

Більш детальний аналіз цих аспектів має велике значення для кращого розуміння сутності людської свідомості та її взаємозв'язку з культурним середовищем. Він відкриває шлях для подальших досліджень, які можуть допомогти краще осмислити й інтерпретувати взаємозв'язок між культурою, свідомістю й ідентичністю в різних культурних середовищах.

Висновки. Дослідження феномену відмежування людини від світу в її свідомості є ключовим для розуміння людської природи та сучасного суспільства загалом і дозволяє нам краще розуміти те, як індивід взаємодіє зі світом навколо себе, як відбувається його самовизначення та розвиток особистості. Завдяки проведенню аналізу цього феномену в літературних творах можна розкрити багатогранність людської природи та побачити сучасні тенденції та виклики, з якими стикається сучасне суспільство.

Вивчення цього феномену дає розуміння того, як індивідуальна свідомість взаємодіє з навколишнім світом, формуючи власну ідентичність, цінності та переконання, як діють механізми відмежування та які чинники впливають на сприйняття реальності та самосвідомість особистості.

Особлива увага до феномену відмежування людини від світу у свідомості дозволяє розуміти механізми психіки людини, її внутрішній світ та індивідуальність. Це важливо для розвитку психології, філософії, літературознавства й інших галузей, що досліджують людську природу та культуру.

Психоаналітичні підходи можуть допомогти розкрити глибинні мотивації та психологічні причини відмежування людини від світу. Ці підходи враховують внутрішній світ особистості, зокрема й підсвідомі прояви та механізми захисту.

Розгляд феномену відмежування людини від світу у свідомості з культурологічного погляду допомагає виявити роль культурного контексту, мови, літератури й інших аспектів культури у формуванні свідомості. Культура визначає, які концепції й ідеї вважаються прийнятними та доступними для вираження, а це впливає на спосіб сприйняття світу людиною та взаємодію з ним.

Літературні дослідження також мають великий потенціал для розуміння феномену відмежування людини від світу. Аналіз літературних творів може розкрити, як цей феномен відображається у творах різних культур і епох, а також роль літературних творів у формуванні свідомості.

Дослідження взаємозв'язку між конфліктом і персонажами в сучасній українській драматургії відкриває перед нами глибокі шари сюжету та внутрішнього світу героїв, що не лише розширює наше розуміння літературних творів, але й допомагає краще зрозуміти людську природу та психологію взагалі. Конфлікти, що виникають у творах, відображають складність людських взаємин, внутрішній конфлікт, пробудження самосвідомості та прагнення до самовдосконалення. За результатами дослідження можна зробити висновок, що конфлікт допомагає розкрити глибину та складність персонажів, їхні мотивації та внутрішні конфлікти.

Щодо подальшого аналізу феномену відмежування важливо зазначити, що його дослідження може допомогти виявити способи покращення міжкультурного спілкування та взаєморозуміння, а також розвитку наукових дисциплін, що вивчають людську природу та культуру. Отже, дослідження феномену відмежування людини від світу у свідомості має велике значення як для наукової спільноти, так і для розуміння самої сутності людини та її місця в сучасному світі.

Обговорення подальших можливих напрямів досліджень у цій сфері розпочинається з аналізу психологічних механізмів, які лежать в основі відмежування людини від світу. Це може включати розгляд внутрішніх конфліктів, самосвідомості та розвитку ідентичності. Подальші дослідження можуть також зосередитися на культурних і соціальних аспектах, що впливають на цей процес. Вони включатимуть аналіз впливу культурного та соціального контексту, зокрема й мови, релігійних переконань, етнічності й інших аспектів.

Список використаних джерел:

1. Коткова, Л. (2023). Мова як ключовий лінгвоментальний образ поетичної картини світу Сергія Жадана (на матеріалі збірки «Скрипниківка»). *Література та культура Полісся. Серія «Філологічні науки»,* 109 (23), 220–233. https://doi.org/10.31654/2520-6966-2023-23f-109-220-233.

2. Шевченко, Ю. (2017). Сучасна українська драматургія: традиції та новаторство. Київ: Критика.

3. Юган, Н. (2019). Фантастика та фантасмагорія в сучасній українській драматургії (конфлікт та персонаж). *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки»,* (17), 202–214. https://doi.org/10.32342/2523-4463-2019-0-16-21.

4. Hall, S. (2017). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. Sage Publications Ltd.

5. Sterling, J., Jost, J.T., & Bonneau, R. (2020). Political psycholinguistics: A comprehensive analysis of the language habits of liberal and conservative social media users. *Journal of personality and social psychology*, 118 (4), 805.

6. Lakoff, G., & Johnson, M. (2014). *Metaphors We Live By*. University of Chicago Press.

7. Luhmann, N. (1995). *Social Systems*. Stanford University Press.

8. Parfit, D. (2012). *Reasons and Persons*. Clarendon Press.

9. Richardson, A. (2018). *Imagination and Reality: Psychological Aspects of Imagination and Its Influence on World Perception*.

10. Sacks, O.W. (2022). *The Man Who Mistook His Wife for a Hat*. Pan Macmillan.

11. Sartre, J.P. (2018). *Being and Nothingness*. Routledge.

12. Taylor, C. (2016). *Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*. Harvard University Press.

13. Tyumen, Y.S. (2020). Psychological mechanisms of separation in modern society. *Modern Psychology, 3*.

14. Winnicott, D.W. (2018). *Playing and Reality*. Routledge.

References:

1. Kotkova, L .I. (2023). Mova yak kliuchovyi lynhvomentalnyi obraz poetychnoi kartyny svitu Serhiia Zhadana (na materiali zbirky "Skrypnykivka"). [Language as a key linguomental image of the poetic picture of the world by Serhii

Zhadan (based on the collection “Skrypnykivka”)]. *Literatura ta kultura Polissia. Seriia “Filolohichni nauky”*, 109 (23), 220–233. https://doi.org/10.31654/2520-6966-2023-23f-109-220-233 [in Ukrainian].

2. Shevchenko, Yu. (2017). Suchasna ukrainska dramaturhiia: tradytsii ta novatorstvo [Modern Ukrainian drama: Traditions and innovations]. Kyiv: Krytyka [in Ukrainian].

3. Yuhan, N. L. (2019). Fantastyka ta fantasmahoriia v suchasnii ukrainskii dramaturhii (konflikt ta personazh) [Fantasy and phantasmagoria in contemporary Ukrainian drama (conflict and character)]. *Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriia “Filolohichni nauky”* (17), 202–214. https://doi.org/10.32342/2523-4463-2019-0-16-21 [in Ukrainian].

4. Hall, S. (2017). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. Sage Publications Ltd.

5. Sterling, J., Jost, J. T., & Bonneau, R. (2020). Political psycholinguistics: A comprehensive analysis of the language habits of liberal and conservative social media users. *Journal of personality and social psychology*, 118 (4), 805.

6. Lakoff, G., & Johnson, M. (2014). *Metaphors We Live By*. University of Chicago Press.

7. Luhmann, N. (1995). *Social Systems*. Stanford University Press.

8. Parfit, D. (2012). *Reasons and Persons*. Clarendon Press.

9. Richardson, A. (2018). *Imagination and Reality: Psychological Aspects of Imagination and Its Influence on World Perception*.

10. Sacks, O.W. (2022). *The Man Who Mistook His Wife for a Hat*. Pan Macmillan.

11. Sartre, J.P. (2018). *Being and Nothingness*. Routledge.

12. Taylor, C. (2016). *Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*. Harvard University Press.

13. Tyumen, Y.S. (2020). Psychological mechanisms of separation in modern society. *Modern Psychology, 3*.

14. Winnicott, D.W. (2018). *Playing and Reality*. Routledge.